



adelphi

PODSUMOWANIE MODERATORA

Polsko-niemiecka współpraca na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w miastach

Spotkanie konsultacyjne #5

12-13 czerwca 2018 r. w Warszawie

Przedstawiciele polskich i niemieckich gmin spotkali się w dniach 12-13 czerwca 2018 r., aby zastanowić się wspólnie, dlaczego samorządy powinny wykorzystywać potencjał podmiotów spoza struktury samorządowej, aby stymulować transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, i w jaki sposób mogą to robić. Spotkanie konsultacyjne #5 było ostatnimi warsztatami zorganizowanymi przez niezależny think-tank adelphi oraz Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités” (PNEC) w ramach [trzyletniego projektu współpracy](#).

Wszystkie gminy uczestniczące w warsztatach wskazały, że mają już doświadczenie w zakresie partycypacji. Trzy czwarte z nich oceniło jej wyniki jako satysfakcjonujące. Wiele samorządów nie wykorzystywało jednak procesów partycypacyjnych w obszarze gospodarki niskoemisyjnej. Tymczasem zaledwie 10% emisji gazów cieplarnianych pochodzi ze źródeł, za które odpowiada bezpośrednio administracja gminy. **Jak można wpłynąć na pozostałe 90%? Jakie sojusze na rzecz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej można zbudować z podmiotami spoza struktury samorządowej? Kiedy i jak najlepiej takie podmioty angażować?**

Sesja nr 1: Typologia podmiotów

Na szczeblu lokalnym działają bardzo różnorodne podmioty spoza administracji gminnej, które wywierają pośredni lub bezpośredni wpływ na działania w zakresie niskiej emisji: zakłady energetyczne, prywatne firmy, w tym izby rzemieślnicze, zakłady przemysłowe i/lub handlowe; szpitale, szkoły i uniwersytety; spółdzielnie budowlane oraz spółki mieszkalnictwa społecznego.

Martin Beer, menedżer ds. łagodzenia zmian klimatu z Flensburga, pokazał, jak stowarzyszenie skupiające te kluczowe

podmioty, ponad 30 innych firm oraz 20 obywateli stanęło na czele konkretnych działań podejmowanych we Flensburgu, takich jak wprowadzenie do lokalnego taboru autobusów hybrydowych czy też – w zakresie energetyki – uruchomienie systemu car-sharingu oraz termomodernizacja budynków mieszkalnych.

Martin Beer zaprezentował również nowy sposób kategoryzacji podmiotów, który **pomaga zrozumieć równowagę sił oraz zidentyfikować kluczowe osoby kontaktowe**, z którymi można pracować na rzecz postępów w realizacji strategii z zakresu gospodarki niskoemisyjnej:

- **T₀**: Informatorzy/eksperti ds. klimatu
- **T₁**: Centralni inicjatorzy napędzający proces
- **T₂**: Wpływowi „przyspieszacze” procesu
- **T₃**: Zaangażowane osoby wspierające i osoby wykonujące prace pomocnicze



Martin Beer i Mirosław Reczko, burmistrz Ciechanowca
© adelphi

Uczestnicy przełożyli tę wiedzę na praktykę podczas ćwiczeń grupowych. Zidentyfikowali 1) interesariuszy, z którymi już współpracują w obszarze gospodarki niskoemisyjnej i przyświecające im przy tym cele; 2) interesariuszy, których chcieliby zaangażować, precyzując, w jakich projektach lub procesach mogłoby to mieć miejsce, oraz 3) pomysły na utrzymanie współpracy w przyszłości. Typologię T₀-T₃ na przykładzie swojej gminy zastosował również burmistrz Ciechanowca.

Więcej informacji można uzyskać, zapoznając się ze [wskazówkami](#) oraz [prezentacją Martina Beera](#)

Sesja nr 2: Procesy partycypacyjne

Co dokładnie obejmują procesy partycypacyjne i jakie metody można wykorzystywać w celu ich realizacji? **Julia Olesińska (adelphi)** stworzyła podstawy do dyskusji, dzieląc się definicjami i przykładami z siedmioletniego doświadczenia w obszarze projektów partycypacyjnych w polskich gminach. **Więcej informacji** można uzyskać, zapoznając się ze [wskazówkami](#) oraz prezentacją [Julii Olesińskiej](#).

Przedstawiciele gminy **Rosbach** podzieleni się pozytywnym doświadczeniem w zakresie **angażowania lokalnych mieszkańców w opracowanie nowego planu rozwoju miasta**. **Monika Jost** zaprezentowała szczególnie udane narzędzie partycypacyjne, jakim okazały się **warsztaty eksperckie**, które odbywały się przez cztery weekendy. Pomimo dodatkowego obciążenia pracą uczestnicy ocenili ten format bardzo pozytywnie. Z perspektywy gminy pomogło to **dojść do wspólnych wniosków w zakresie tego, co gmina może zrobić, a czego nie**, oraz **stworzyć platformę dyskusji w atmosferze wzajemnego zaufania**. Konkretnym wynikiem tego procesu partycypacyjnego była decyzja o **opracowaniu koncepcji ruchu rowerowego**. Związany z tym proces przedstawiła Julia Butsch. **Więcej informacji i wskazówek z Rosbach** można uzyskać, zapoznając się z prezentacjami [Moniki Jost](#) i [Julii Butsch](#).

Następnie uczestnicy dyskutowali w grupach nad 1) argumentami i korzyściami związanymi z angażowaniem podmiotów spoza struktury samorządowej oraz 2) argumentami przeciwko



Ewa Wnuk przedstawia wyniki pracy swojej grupy. © adelphi

angażowaniu podmiotów spoza struktury samorządowej (wyzwaniami i przeszkodami).

Sesja nr 3: Komunikacja w obszarze działań na rzecz obniżenia emisji

Kluczem do skutecznego angażowania obywateli i innych interesariuszy we wdrożenie działań na rzecz obniżenia emisji jest efektywna komunikacja, zorientowana na osiągnięcie konkretnego celu. Sesja ta koncentrowała się na **identyfikacji barier**, jakie gminy napotykają w tym obszarze, **odniesieniu się do nich i ich przełamaniu**. **Rosa Rausch (Tipping Points Berlin)** przedstawiła **5 zasad dobrej komunikacji**, ilustrując je praktycznymi przykładami, m.in. z zakresu **promocji jazdy na rowerze w Kolonii**.



Przedstawiciele Rosbach dyskutują z Rosą Rausch. © adelphi

Anna Dworakowska (Polski Alarm Smogowy) zaprezentowała praktyczne wnioski, doświadczenia i rezultaty związane z sześcioletnią kampanią na rzecz poprawy jakości powietrza, która nadal jest w Polsce realizowana. Wywieranie wpływu na podmioty opiniotwórcze, obalanie mitów, organizowanie kampanii na różnych szczeblach przy wykorzystaniu technologii oraz działania lokalne w przestrzeni publicznej zaowocowały nie tylko lepszym zrozumieniem tego problemu wśród mieszkańców, ale też ważnymi zmianami w zachowaniu. Co ważne, kampania doprowadziła do przyjęcia na szczeblu lokalnym, regionalnym i ogólnokrajowym szeregu regulacji antysmogowych. **Więcej informacji** można uzyskać, zapoznając się ze [wskazówkami](#) oraz [prezentacją Rosy Rausch](#) i [Anny Dworakowskiej](#).

Uczestnicy wykorzystali te praktyczne rady i wnioski w ćwiczeniu grupowym, w którym najpierw na podstawie wybranego rzeczywistego przykładu zdefiniowali określoną osobę, do której chcieliby dotrzeć, a następnie określili dopasowane kanały komunikacji.

Sesja nr 4: Lokalna produkcja energii

Klasy energetyczne, które są obecnie gorącym tematem w Polsce, pokazują potencjał, jaki tkwi we współpracy z podmiotami spoza struktury samorządowej w zakresie rozwoju zdecentralizowanej produkcji i konsumpcji energii ze źródeł odnawialnych. **Barbara Adamska (ADM Poland)** najpierw zdefiniowała klasy energetyczne w świetle polskich przepisów. Przedstawiła korzyści wynikające z uczestniczenia w klastrach oraz **rolę lokalnych podmiotów w ich rozwoju**.

W **Siemiatyczach** – jednym z 33 oficjalnie certyfikowanych klastrów w Polsce i jednym z 10 wyróżnionych przez polskie Ministerstwo Energii w maju 2018 r. – trwa obecnie zastępowanie czterech wysokoemisyjnych źródeł energii nowym, zintegrowanym systemem produkcji energii ze źródeł odnawialnych. **Piotr Siniakowicz, burmistrz Siemiatycz**, zauważył, że w klastrze uczestniczą nie tylko podmioty samorządowe (Siemiatycze, dwie sąsiedzkie gminy, powiat Siemiatycze oraz zakłady miejskie), ale też **Politechnika Częstochowska, firmy i inni interesariusze spoza struktury samorządowej**. Mieszkańcy są włączani w podejmowane działania i edukowani poprzez spotkania informacyjne, inwestycje pilotażowe w przestrzeni publicznej (np. zielone przystanki i inteligentne ławki), organizację dnia samowystarczalności energetycznej oraz konkursy szkolne.

Turośń Kościelna, gmina, w której mieszka 6 000 osób, planuje ograniczyć emisję o 857 tCO₂ rocznie poprzez instalację pomp ciepła o mocy 2 MW, modułów fotowoltaicznych i paneli słonecznych na **1/4 budynków**, zarówno prywatnych, jak i publicznych, i jest na dobrej drodze do realizacji tego celu. Po przeprowadzeniu spotkań z mieszkańcami i ankiet trwa planowanie nowych inwestycji w obszarze produkcji energii z odnawialnych źródeł – poinformował **Grzegorz Jakuć, wójt Turośni Kościelnej**. Tak duży odzew ze strony lokalnej społeczności nie byłby możliwy, gdyby nie szczegółowe konsultacje i próby nawiązania kontaktu.

W małych grupach uczestnicy opracowywali studium przypadku – zdefiniowali zasięg nowego klastra energetycznego, biorąc pod uwagę lokalny potencjał oraz różne rodzaje podmiotów, które można zaangażować. Omawiali także role interesariuszy spoza struktury samorządowej oraz samorządu. Wnioski z dyskusji zaprezentowano wszystkim uczestnikom warsztatów.

Więcej informacji można uzyskać, zapoznając się z prezentacjami [Grzegorza](#)

[Jakucia](#), [Piotra Siniakowicza](#) oraz [Barbara Adamskiej](#).

Sesja nr 5: Podsumowanie projektu

Cztery pary gmin partnerskich podzieliły się refleksjami na temat współpracy. Każda gmina podkreślała, czego nauczyła się od partnera i jakie rezultaty udało im się wstępnie osiągnąć dzięki partnerstwu. Podsumowanie działań podejmowanych w ramach każdego z partnerstw jest dostępne na stronie internetowej projektu.

Na zakończenie trzyletniej współpracy uczestnicy podzielili się z partnerami refleksjami na temat tego, 1) czego nauczyli się dzięki technicznemu dialogowi między partnerami i z zaproszonymi ekspertami oraz 2) jakie mają priorytety na lata 2018 i 2019 w zakresie dalszej transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Najczęściej powtarzające się wnioski brzmiały następująco:

- Aby osiągnąć podobne cele w różnych kontekstach politycznych i regulacyjnych, można korzystać z różnorodnych metod.
- Bezpośrednie spotkania z partnerami i ekspertami pomagają w refleksji nad własnymi pomysłami i rozwoju projektów na rzecz gospodarki niskoemisyjnej „na własnym podwórku”.
- Uczestnicy nauczyli się nowych metod włączania mieszkańców w realizację transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, rozwoju odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, opracowywania zrównoważonych rozwiązań w obszarze mobilności oraz walki z zanieczyszczeniem powietrza.

Lista priorytetów gmin uczestniczących w projekcie znajduje się w załączniku nr 1, na stronie 3.



Wyniki tour de table © adelphi

Iwona Korohoda (PNEC) i Julia Olesińska (adelphi) zaprezentowały wystawę, która pokazuje wybrane korzyści wynikające z transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej oraz dobre praktyki w obszarze oszczędzania energii i zrównoważonej mobilności. Na wystawie można podziwiać przykłady z Polski i Niemiec, z których wiele pochodzi z gmin uczestniczących w projekcie.



Prezentacja wystawy © adelphi

adelphi i PNEC życzą uczestnikom projektu wszystkiego najlepszego i mają nadzieję na pozostanie w kontakcie. **Gminy zaproszono do zgłaszania się do projektu „Bridging European and Local Climate Action” [„Tworzenie pomostów między europejskimi i lokalnymi działaniami w obszarze klimatu”].** Więcej informacji o [projekcie](#) oraz opublikowano na stronie internetowej Europejskiej Inicjatywy Klimatycznej: <https://www.euki.de/?lang=en>.



Burmistrz Ritterhude Susanne Geils dzieli się przemyśleniami na temat partnerstwa ze Sztumem. © adelphi



Final group picture, Warsaw June 2018 © adelphi

Przy wsparciu:



Projekt jest finansowany przez Niemieckie Federalne Ministerstwo Środowiska ze środków Doradczego Programu Wsparcia Ochrony Środowiska w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, Kaukazu, Azji Centralnej i innych państwach sąsiadujących z Unią Europejską. Jest on nadzorowany przez Federalne Ministerstwo Środowiska i Federalny Urząd Środowiska RFN.